

PRZEGLĄD PRAWA INWALIDZKIEGO

RENTY — EMERYTURY, KONCESJE i OPIEKA SPOŁECZNA
WYCHODZI W OSTATNIM TYGODNIU KAŻDEGO MIESIĄCA.

REDAKTOR i WYDAWCA: JÓZEF LELITO, MAGISTER PRAW, REFERENDARZ
WYDZIAŁU RENT INWALIDZKICH MINISTERSTWA SKARBU.

KOMITET REDAKCYJNY:

Dr. Zygmunt Heilman, radca ministerjalny w Ministerstwie Skarbu.

Dr. Włodzimierz Hekajło, radca ministerjalny w Min. Skarbu.

REDAKCJA: ul. Filtrowa 73 m. 33.

ADMINISTRACJA: ul. Mała 2,
telefon 10-29-10.

ROK I.

WARSZAWA, GRUDZIEŃ 1930 R.

Nr. 3.

Wyjaśnienia przepisów prawnych.

ZAOPATRZENIE POZOSTAŁYCH PO ZAGINIONYCH.

(Dz. U. R. P. Nr. 86, poz. 665 z dnia 6 grudnia 1930 r.).

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 3 grudnia 1930 r.
w sprawie zmiany i uzupełnienia ustawy o zaopatrzeniu inwalidów wojen-
nych i ich rodzin i t. d.

Na podstawie art. 44 ustęp 5 Konstytucji postanawiam, co następuje:

Art. 1. Pkt. 1. Art. 3a otrzymuje brzmienie następujące:

„Za zaginionego bez własnej winy na terenie i w czasie działań wojennych ma być uważany ten, kto, na żądanie pozostałych po nim (art. 3), po przeprowadzeniu osobnego postępowania, za takiego uznany zostanie.

Ogłoszenie o wdrożeniu postępowania w sprawie uznania za zaginionego bez własnej winy będzie umieszczone w Monitorze Polskim na koszt Skarbu Państwa”.

Pkt. 2. Art. 3b otrzymuje brzmienie następujące:

„Sądy powiatowe są obowiązane na wniosek władz wyznaczonych w drodze rozporządzenia przez Ministra Pracy i Opieki Społecznej, Ministra Skarbu i Ministra Sprawiedliwości przesłuchiwać pod przysięgą świadków:

b) w postępowaniu o uznanie za zaginionego bez własnej winy na terenie i w czasie działań wojennych”.

Pkt. 6. Art. 25a otrzymuje brzmienie następujące:

„Uprawnienie do zaopatrzenia tymczasowego pozostałych po zaginionym bez własnej winy na terenie i w czasie działań wojennych rozpoczyna się od daty wy-

dania orzeczenia odnośnej władzy o uznaniu za zaginionego, natomiast gaśnie:

a) jeżeli zaginiony odnajdzie się,

b) po upływie trzech lat od wydania orzeczenia o uznaniu za zaginionego, jeżeli w ciągu tego czasu nie przedłożono metryki jego śmierci, względnie nie uzyskano orzeczenia sądowego, uznającego zaginionego za zmarłego. Dostarczenie tych dowodów później nie uprawnia do zaopatrzenia za czas od ustania zaopatrzenia tymczasowego do chwili złożenia dowodów właściwej władzy“.

. . . . .

Art. 3. Wykonanie niniejszego rozporządzenia porucza się Ministrowi Pracy i Opieki Społecznej i Ministrowi Skarbu w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych, Ministrem Spraw Wojskowych i Ministrem Sprawiedliwości — według właściwości.

Art. 4. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1931 r.

U w a g i:

Sprawa zaopatrzenia po zaginionych, podczas pokoju prawie że nieaktualna, nadaje się raczej do omówienia ze względu na wypadki zaginięcia, zaszłe podczas wojny, w których postępowanie w sprawie uzyskania zaopatrzenia toczy się przed władzami administracyjnymi, albo też przed Najwyższym Trybunałem Administracyjnym. O ile w tych wypadkach skargę wniesiono przeciw orzeczeniu władzy, które zapadło jeszcze przed znowelizowaniem ustawy wyżej wymienionem rozporządzeniem z dnia 3. XII. 1930 r., będą miały zastosowanie dotychczasowe przepisy prawne, wobec czego również one wymagają omówienia.

Poniżej cytujemy całokształt przepisów ustawy, dotyczącej zaopatrzenia po zaginionych, w której art. 1 pkt. 1, 2 i 5 obowiązują nadal, w miejsce zaś punktów 3 i 4 obowiązuje art. 1 zamieszczonego na wstępie rozporządzenia.

(Dz. U. R. P. Nr. 21 poz. 223 z dnia 8 marca 1924 r.).

Ustawa z dnia 12 lutego 1924 r. w przedmiocie częściowej zmiany ustawy z dnia 18 marca 1921 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i ich rodzin i t. d.

Art. 1. W ustawie z dnia 18 marca 1921 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i ich rodzin i t. d. wprowadza się następujące zmiany:

1) tytuł ustawy otrzymuje brzmienie następujące:

„ustawa o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i ich rodzin oraz o zaopatrzeniu rodzin po poległych i zmarłych lub zaginionych bez własnej winy, których śmierć, względnie zaginięcie pozostaje w związku przyczynowym ze służbą wojskową“.

2) W art. 1 ustawy wstawia się jako ostatni ustęp:

„c) pozostali po zaginionych bez własnej winy na terenie i w czasie działań wojennych, których zaginięcie pozostaje w związku przyczynowym ze służbą wojskową“.

3) Po art. 3 ustawy wstawia się nowe artykuły:

„Art. 3a. Za zaginionego bez własnej winy na terenie i w czasie działań wojennych ma być uważany tylko ten, kto na żądanie pozostałych po nim (art. 3) po przeprowadzeniu osobnego postępowania orzeczeniem władzy wojskowej za takiego uznany zostanie.

Przepisy o postępowaniu w sprawach o uznanie za zaginionego bez własnej winy, oraz o tem, które władze wojskowe powołane są do przeprowadzenia tego postępowania i orzekania, wyda Minister Spraw Wojskowych drogą rozporządzenia. Ogłoszenie o wdrożeniu postępowania w sprawie uznania za zaginionego bez własnej winy zamieszczone będzie w gazecie rządowej bezpłatnie.

Art. 3b. Sądy powiatowe, względnie sądy pokoju obowiązane są na żądanie władz wojskowych przesłuchiwać świadków pod przysięgą:

b) w postępowaniu o uznanie za zaginionego bez własnej winy na terenie i w czasie działań wojennych“.

4) Po art. 25 ustawy wstawia się nowy artykuł:

„Art. 25a. Uprawnienie do zaopatrzenia tymczasowego pozostałych po zaginionych bez własnej winy na terenie i w czasie działań wojennych rozpoczyna się od dnia 1 października 1923 r., uprawnienie zaś do zaopatrzenia stałego rozpoczyna się od daty wydania orzeczenia odnośnej władzy wojskowej o uznaniu za zaginionego, natomiast gaśnie:

a) jeżeli zaginiony odnajdzie się;

b) po upływie 3 lat, licząc od chwili wniesienia podania o uznanie za zaginionego, jeżeli w ciągu tego czasu nie przedłożono metryki jego śmierci, względnie nie uzyskano orzeczenia sądownego, uznającego zaginionego za zmarłego“.

5) Po art. 57 ustawy wstawia się nowy artykuł:

„Art. 57a. Wszelkie prawa i ograniczenia, odnoszące się w ustawie do wdów i osób, wymienionych w art. 3, odnoszą się do żony i osób, pozostałych po zaginionych“.

Art. 2. Wykonanie niniejszej ustawy powierza się Ministrowi Spraw Wojskowych, Ministrowi Pracy i Opieki Społecznej, Ministrowi Skarbu i Ministrowi Sprawiedliwości.

Art. 3. Niniejsza ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Następnie dotyczy sprawy zaopatrzenia pozostałych po zaginionych rozporządzenie wykonawcze Ministra Spraw Wojskowych w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości z dnia 1 sierpnia 1924 r. w sprawie postępowania o uznanie za zaginione bez własnej winy osób, których zaginięcie pozostaje w związku przyczynowym ze służbą wojskową. (Dz. U. R. P. Nr. 74, poz. 739 z dnia 28 sierpnia 1924 r.), które jakkolwiek wydane na podstawie ustawy, już obecnie zmienionej rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 3. XII. 1930 r., musi być w braku nowych przepisów wykonawczych stosowane.

Celem zaopatrzenia po zaginionych jest wypełnienie luki, jaka powstaje w alimentowaniu (utrzymaniu) „pozostałych“ (rodziny) w czasie, gdy są oni faktycznie pozbawieni żywiciela, który zaginął, którego śmierć jednak nie jest i nie może być udowodniona, a zatem nie mogą wejść w życie przepisy, które przewidują zaopatrzenie pozostałych na wypadek śmierci ich żywiciela.

Charakter tego zaopatrzenia jest z natury rzeczy tymczasowy. Taki bowiem stan niepewności nie może trwać ciągle, a przepisy prawne przewidują wyjście z tej sytuacji. W szczególności mają tu zastosowanie postanowienia o uznaniu sądownem za zmarłego.

Bliższego wyjaśnienia wymaga kwestja zgłoszenia roszczeń i okresu czasu, na jaki przyznaje się zaopatrzenie po zaginionych.

Aby dojść do tego, od kiedy należy się zaopatrzenie po zaginionym, trzeba się zastanowić nad tem, kiedy należy zgłosić roszczenie o zaopatrzenie po zaginionym. Widzieliśmy bowiem już przy omawianiu art. 24 ustawy inwalidzkiej w pierwszym numerze „Przeglądu Prawa Inwalidzkiego”, że te daty ściśle się ze sobą łączą.

Ustawa nie zawiera specjalnych przepisów w tym kierunku, należy zatem sięgnąć do analogji (podobieństwa) z przepisem art. 24 ustawy z dnia 18. III. 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 37, poz. 195) w brzmieniu ustawy z dnia 4. VIII. 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr. 67; poz. 608), który ogólnie o tem stanowi. Artykuł ten mówi, że przed upływem jednego roku od daty śmierci poległego lub zmarłego należy zgłaszać roszczenie o zaopatrzenie. Analogicznie należałoby zatem przyjąć, że najpóźniej do roku od daty zaginięcia należy zgłosić roszczenie o zaopatrzenie po zaginionym. Ścisłe ustalenie tej daty jest jednak niemożliwe. Przyjąć zatem należy, że stan faktyczny zaginięcia zaistniał wówczas, gdy osoba „pozostała”, nie mając wieści o zaginionym, dojdzie do przekonania, że on zginął, t. j. kiedy wniesie prośbę o uznanie za zaginionego. Wydanie następnie orzeczenia o zaginięciu, które stanowi podstawę dla przyznania zaopatrzenia, legalizuje, t. j. stwierdza prawnie, ten stan faktyczny. Na takim stanowisku stoi ustawa z dnia 12. II. 1924 r., która okres trzyletni zaopatrzenia po zaginionym liczy w art. 25a pkt. 6) „od chwili wniesienia podania o uznanie za zaginionego”.

W myśl § 1 cytowanego już wyżej rozporządzenia z dnia 1 sierpnia 1924 r. „wdrożenie postępowania i uznanie osób za zaginione na podstawie niniejszych przepisów ma na celu jedynie danie osobom, pozostałym po zaginionych, podstawy do ubiegania się o zaopatrzenie po myśli ustawy”, a więc i podanie o uznanie za zaginionego uznać należy za wniesione wyłącznie w celu uzyskania zaopatrzenia. Odpada zatem potrzeba zgłaszania nadto roszczeń o zaopatrzenie, a podanie to uważa się już za zgłoszenie roszczeń o zaopatrzenie.

Z postanowień art. 14 i 24 ustawy inwalidzkiej z dnia 18 marca 1921 r. wynika, że data początkowa, od której liczy się upływ terminu jednorocznego, zakreślonego dla zgłoszenia roszczeń o zaopatrzenie, jest również terminem początkowym przyznania zaopatrzenia, w razie dokonania terminowego zgłoszenia roszczeń o to zaopatrzenie. Analogicznie zatem należałoby liczyć termin początkowy przyznania zaopatrzenia po zaginionych od daty wniesienia podania o uznanie za zaginionego, którą to datę przyjęliśmy wyżej za datę początkową, od której liczyłyby się termin jednoroczny dla zgłoszenia roszczeń.

Taką interpretację ustawy z dnia 11 lutego 1924 r. przed znowelizowaniem, o ile chodzi o „tymczasowe” zaopatrzenie po zaginionych, odróżniane dotychczas w ustawie od „stałego” zaopatrzenia po zaginionych, stosuje okólnik Ministerstwa Skarbu z dnia 6 maja 1929 r. L. D. III. 1598/6/29 w sprawie początkowego terminu uprawnienia pozostałych po zaginionych do zaopatrzenia. Pierwsze cztery ustępy tego okólnika, interesujące nas, brzmią, jak następuje:

„Celem usunięcia wątpliwości nasuwających się przy wykonywaniu postanowień art. 14 i 24 oraz art. 25a ustawy z dn. 18. III. 1921 r. *) Mini-

*) Rozumie się przez to ustawę z dnia 18. III. 1921 r. w brzmieniu noweli z dnia 12. II. 1924 r.

5

sterstwo Skarbu oznajmia, że przy ustalaniu początkowego terminu uprawnień pozostałych do zaopatrzenia na podstawie ustawy z dn. 18. III. 1921 r. należy odróżnić zaopatrzenie z tytułu śmierci udowodnionej metryką śmierci, względnie orzeczeniem sądu o uznaniu za zmarłego, od zaopatrzenia z tytułu zaginięcia, stwierdzonego orzeczeniem właściwej władzy wojskowej.

W pierwszym wypadku obowiązują w kwestji początkowego terminu uprawnień do zaopatrzenia postanowienia art. 14 i 24, w wypadku drugim postanowienia art. 25a wyżej powołanej ustawy przy odpowiednim zastosowaniu przy zaopatrzeniach rodzicielskich postanowień art. 20 powyższej ustawy.

Jak wynika z brzmienia artykułu 25 zaopatrzenie pozostałych po zaginionych może być tymczasowe i stałe.

Tymczasowe zaopatrzenie po zaginionych przysługuje:

a) pozostałym, którzy wnieśli przed dniem 28 sierpnia 1924 r. podanie o przyznanie zaopatrzenia pieniężnego (zaliczki na poczet zaopatrzenia, zapomogi) od 1-go dnia miesiąca, następującego po wniesieniu podania, jednak nie wcześniej, niż od dnia 1-go października 1923 r.;

b) pozostałym, którzy nie wnieśli przed dniem 28 sierpnia 1924 r. podania o zaopatrzenie od daty wniesienia podania o uznanie za zaginionego,

gaśnie zaś z chwilą wydania orzeczenia władzy wojskowej w kwestji zaginięcia, w razie wcześniejszego odnalezienia się osoby zaginionej, względnie wcześniejszego uzyskania formalnego dowodu jej śmierci.

Przyznanie tymczasowego zaopatrzenia skutecznia władza wymiarowa po otrzymaniu orzeczenia właściwej władzy wojskowej o uznaniu za zaginionego.

Uprawnienie do zaopatrzenia stałego po zaginionych rozpoczyna się od daty wydania orzeczenia właściwej władzy wojskowej o uznaniu za zaginionego, gaśnie zaś w wypadkach, przewidzianych w punktach a i b art. 25 ustawy z dnia 18 marca 1921 r.“.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 3 grudnia 1930 r., mające moc ustawy, wychodząc z założenia, że — jak to na wstępie powiedziano — zaopatrzenie po zaginionych ma samo przez się charakter tymczasowy, zaniechało nieuzasadnionego rozróżnienia tymczasowego i stałego zaopatrzenia po zaginionym. Stojąc zaś na stanowisku, iż dopiero w orzeczeniu odnośnej władzy o uznaniu za zaginionego konkretyzuje się i legalizuje (uprawnia) stan „zaginięcia“, przyjmuje datę tego orzeczenia jako początkową dla przyznania zaopatrzenia. Przyczem, opierając się na wskazanej wyżej — uznanej przez obowiązujący nadal cytowany wyżej okólnik Ministerstwa Skarbu — interpretacji ustawy, zgłoszenie podania o uznanie za zaginionego uważa się nadal za zgłoszenie roszczeń o zaopatrzenie.

Zaopatrzenie przyznaje się w zasadzie na okres 3-ich lat. W tym czasie winien być przedstawiony dowód śmierci zaginionego. Wspomniano już wyżej, że najczęstszym dowodem będzie tu z natury rzeczy sądowy dowód uznania za zmarłego. Postanowienia o postępowaniu w tej sprawie mieszczą się w §§ 960 do 971 obowiązującej w b. zaborze pruskim procedurze cywilnej niemieckiej, w ustawie austriackiej z dnia 16 lutego 1883 r. (Dz. U. L. 20), obowiązującej w b. zaborze austriackim i w ustawie

z dnia 27 stycznia 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr. 11, poz. 87) dla b. zaboru rosyjskiego. W szczególności postanowienia te przewidują wniesienie do sądu prośby o uznanie za zmarłego, poczem sąd prowadzi postępowanie dowodowe, które z natury rzeczy ograniczyć się musi do stwierdzenia okoliczności, w których zaginiony, według ostatnich wieści o nim, się znajdował, następnie wyczekuje się wieści o zaginionym przez pewien w ustawie przepisany okres czasu, po upływie którego sąd wydaje orzeczenie, oznaczając przypuszczalną datę śmierci. Czas potrzebny dla uznania sądowego za zmarłego, o ile natychmiast po uznaniu go za zaginionego poczyni strona właściwe w tym kierunku kroki, nie przenosi według żadnej z cytowanych ustaw okresu trzyletniego, do jakiego ustawa inwalidzka ogranicza trwanie zaopatrzenia po zaginionym.

Przedstawienie natomiast dowodu śmierci po upływie trzech lat powoduje, że zaopatrzenie g a ś n i e za okres czasu od upływu trzech lat do chwili przedstawienia dowodu właściwej władzy. Zaopatrzenie odzyskuje automatycznie po przedstawieniu dowodu śmierci. Nie trzeba ponownie zgłaszać roszczenia o rentę, albowiem art. 24 ustawy inwalidzkiej przewiduje jedynie zgłoszenie pierwotne po opuszczeniu służby wojskowej, względnie dla „pozostałych” po śmierci (zaginięciu) ich żywiciela.

Równoznaczne ze złożeniem dowodów właściwej władzy jest nadanie ich na pocztę listem poleconym, a to w myśl art. 40 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o postępowaniu administracyjnym (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 341), który stanowi: „Termin uważa się za zachowany, jeżeli przed jego upływem nadano pismo w polskim urzędzie pocztowym lub telegraficznym”.

Zygmunt Heilman.

O ZWIĄZKU PRZYCZYNOWYM MIĘDZY ŚMIERCią A SŁUŻBĄ WOJSKOWĄ. *)

Zasadnicze znaczenie dla oceny przez władze skarbowe związku przyczynowego śmierci inwalidy z jego służbą wojskową posiada akt rewizyjny, ponieważ są w nim zawarte te dane, które decydują o przyjęciu lub wykluczeniu omawianego związku przyczynowego. Akt rewizyjny wykazuje z reguły przebieg służby wojskowej inwalidy, stwierdza na podstawie wyniku fachowego badania lekarskiego, jakich chorób względnie kalectw nabawił się inwalida podczas swej służby wojskowej, czy i które choroby względnie kalectwa zostały wywołane właściwościami tej służby, ewentualnie które choroby, istniejące u inwalidy przed wstąpieniem przezeń do służby wojskowej, pogorszyły się wskutek właściwości tej służby. Z tego względu władze skarbowe, jeśli nie posiadają dostatecznego materiału do przyjęcia względnie do wykluczenia w konkretnej sprawie związku przyczynowego, powinny przed wydaniem decyzji w tej sprawie zwrócić się do starostwa o akt rewizyjny zmarłego inwalidy i przy ocenie związku przyczynowego powinny zasadniczo uwzględniać dane, zawarte w tym akcie. Nie każdy jednak akt rewizyjny zawiera te dane, o których wyżej mowa. Niejednokrotnie w akcie rewizyjnym uwzględniono tylko kalectwa względnie choroby, na które inwalida skarżył się w chwili sporządzania aktu rewizyjnego i które były brane pod uwagę przy badaniu inwalidy przez komisję rewizyjno-lekarską. Natomiast nie ma w akcie rewizyjnym wzmianki o chorobie, która, jakkolwiek powstała

*) Dalszy ciąg artykułu, zamieszczonego w Nr. 2.

w czasie i wskutek służby wojskowej inwalidy, to jednak, nie była poddana badaniu przez komisję rewizyjno-lekarską. Może się zaś zdarzyć, że ta właśnie choroba, co do której nie wypowiedziała się komisja rewizyjno-lekarska, spowodowała śmierć inwalidy, albo też przyczyniła się do wcześniejszego jego zgonu. Zastanowiwszy się nad powyższem, dojsć musimy do przekonania, że w niektórych wypadkach władze skarbowe przed wydaniem orzeczenia o istnieniu lub nieistnieniu związku przyczynowego śmierci inwalidy z jego służbą wojskową, będą zmuszone wdrażać dodatkowe dochodzenia w kierunku ustalenia przebiegu służby wojskowej inwalidy, mimo, iż te władze są w posiadaniu jego aktu rewizyjnego. W szczególności, w takich wypadkach chodzić będzie o akta szpitalne, stwierdzające przebieg choroby, na którą inwalida leczył się podczas służby wojskowej. W poprzedniej części niniejszego artykułu, zamieszczonej w Nr. 2 „Przeglądu Prawa Inwalidzkiego“, wspomniałem, że osoby ubiegające się o zaopatrzenie mają nieraz ważne wiadomości z przebiegu służby wojskowej zmarłego, a przedewszystkiem znają adresy szpitali, w których się leczył, i że osoby te — we własnym zresztą interesie — powinny ułatwiać władzom skarbowym poszukiwania, przez udzielenie odpowiednich wskazówek. Wobec doniosłości sprawy dla interesowanych osób przytoczę również tutaj przykład, wzięty z praktyki: Wdowa stara się o rentę po b. żołnierzu armji austro-węg., który w czasie wojny światowej brał udział w walkach na froncie włoskim, gdzie zachorował na malarję, skutkiem czego władze wojskowe oddały go do szpitala, celem leczenia. Po wyleczeniu wyrusza ponownie na front i tu ulega kalectwu, otrzymując postrzał w rękę. Władze wojskowe, najpierw austriackie a później polskie, stwierdziły u niego częściową sztywność ręki skutkiem postrzału na froncie i uznały go za inwalidę o utracie 30% zdolności do pracy zarobkowej, natomiast nie wypowiedziały się co do malarji, bo ta chwilowo pozostawała w stanie utajonym. Po pewnym czasie inwalida umiera na gruźlicę płuc i malarję, jak stwierdza metryka śmierci. Władza skarbowa nie mając danych do przyjęcia za udowodnione istnienia związku przyczynowego śmierci inwalidy z jego służbą wojskową, wymierza pozostałej wdowie zaopatrzenie, obliczone w stosunku do renty należnej inwalidzie przed śmiercią, a więc w stosunku do renty inwalidy III-ej kategorii. Dopiero na skutek wyjaśnienia petentki, która przez podanie nazwy szpitala i dat leczenia jej męża w tym szpitalu umożliwiła władzy skarbowej uzyskanie aktów szpitalnych, mogła władza skarbowa poddać ocenie kompletny materiał sprawy i przyjąć za udowodnione istnienie związku przyczynowym śmierci inwalidy z właściwościami odbytej przezeń służby wojskowej. Omawiana kwestja jest szczególnie ważna w odniesieniu do inwalidów wojennych z armji zaborczych. Akta rewizyjne, sporządzone przez b. władze zaborcze, są w wielu wypadkach niekompletne, bo, albo z powodu działań wojennych nie można było uzyskać dokumentów szpitalnych, albo z powodu przewrotu politycznego nie zdołano ukończyć postępowania rewizyjno-lekarskiego. Również i akta rewizyjne, sporządzane przez władze polskie na podstawie akt rewizyjnych b. państw zaborczych mogą posiadać braki, o których mowa, ponieważ wiele dokumentów b. państw zaborczych uległo w latach 1918 i 1919 zniszczeniu, skutkiem czego może się zdarzyć, że akt rewizyjny, sporządzony przez władze polskie, nie będzie zawierał wszystkich dowodów z przebiegu służby wojskowej inwalidy, a w szczególności dowodów z pobytu w szpitalach (orzeczeń i zapisków szpitalnych i t. p.).

Kwestję zaopatrzenia osób pozostałych po inwalidach wojennych, których śmierć nie pozostaje w związku przyczynowym z właściwościami odbytej przez nich służby wojskowej normuje ustęp 2 rozporządzenia wykonawczego do ustawy inwalidzkiej z dnia 10 stycznia 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 20, poz. 132). Według powołanego przepisu „dla pozostałych po inwalidzie, którego śmierć nie znajduje się w związku przyczynowym ze służbą wojskową, oblicza się rentę w stosunku do renty, należnej inwalidzie przed śmiercią”. Z cytowanego postanowienia wynika, że uprawnienie do zaopatrzenia pozostałych po tych inwalidach jest zależne od tego, czy inwalidzie w chwili śmierci przysługiwało prawo do renty w myśl art. 6 i 7 ustawy inwalidzkiej z dnia 18 marca 1921 r. Trzeba pamiętać, że art. 6 i 7 ustawy inwalidzkiej wykluczają od prawa pobierania renty inwalidów, których stopień utraty zdolności zarobkowej jest mniejszy niż 15%, oraz tych inwalidów, którym ukończył się t. zw. „czasokres inwalidztwa”, to znaczy, co do których oznaczono czasową utratę zdolności zarobkowej, a termin końcowy tej czasowo oznaczonej utraty już upłynął. Nie będą zatem miały prawa do zaopatrzenia osoby pozostałe po 10%-owym inwalidzie, jeżeli nie udowodnią związku przyczynowego śmierci ze służbą wojskową. Również nie będzie przysługiwało prawo do zaopatrzenia tym pozostałym po inwalidzie nawet X-ej kategorii (95% — 100%), którego śmierć niepozostawała w związku przyczynowym ze służbą wojskową, jeżeli okres, na jaki oznaczono u niego utratę zdolności zarobkowej, upłynął przed śmiercią inwalidy.

W odniesieniu do pozostałych po inwalidach zasadnicze znaczenie mają postanowienia § 1, punkt 14 rozporządzenia wykonawczego z dnia 22 czerwca 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 72, poz. 654). Przepisy te brzmią następująco:

„Jeżeli osoba roszcząca pretensje do zaopatrzenia zmarła w okresie badania jej przez komisję wojskowo-lekarską, względnie gdy śmierć inwalidy nastąpiła już po jego odwołaniu się do inwalidzkiej komisji odwoławczej od orzeczenia komisji wojskowo-lekarskiej, lub w terminie otwartym do wniesienia takiego odwołania, w każdym z tych wypadków pozostali (art. 3 ustawy) mogą domagać się ukończenia wszczętego postępowania i wydania orzeczenia, względnie wnieść odwołanie od orzeczenia komisji wojskowo-lekarskiej, o ile orzeczenie tych komisji może mieć wpływ na przyznanie lub wysokość ich zaopatrzenia”.

W praktyce przepisy wyżej cytowane mogą mieć szersze zastosowanie, więc omówię je nieco obszerniej. Przedewszystkiem zaznaczyć należy, że powołane postanowienia odnoszą się do pozostałych, którzy nie udowodnią związku przyczynowego śmierci inwalidy z jego służbą wojskową, bo tylko w odniesieniu do tych pozostałych zastosowanie cytowanych przepisów może mieć wpływ na przyznanie lub wysokość ich zaopatrzenia, czego wymagają omawiane przepisy (w ostatniem zdaniu). Pozostałym po inwalidzie, co do którego został udowodniony związek przyczynowy śmierci ze służbą wojskową, wymierza się rentę w stosunku do renty inwalidy X-ej kategorii, a więc osoby te nie są zainteresowane w ukończeniu wszczętego wobec danego inwalidy postępowania rewizyjno-lekarskiego, bo wysokość ich zaopatrzenia nie zależy od wyniku omawianego postępowania. Uprawnienia, wynikające z cytowanych przepisów, można podzielić na 3 grupy:

a) osoby pozostałe mają prawo domagania się, by odnośne władze ukończyły postępowanie rewizyjno-lekarskie wobec inwalidy, który zmarł w okresie badania go przez inwalidzką komisję rewizyjno-lekarską. Nadmienić należy, że rozporządzenie Prezydenta R. P. z dnia 3 grudnia 1930 r. (Dz. U. R. P. Nr. 86, poz. 665) w miejsce dawnych komisji wojskowo-lekarskich wprowadza z dniem 1 stycznia 1931 r. inwalidzkie komisje rewizyjno-lekarskie. Bliższego wyjaśnienia wymaga, co należy rozumieć przez „okres badania inwalidy przez inwalidzką komisję rewizyjno-lekarską” (przed dniem 1 stycznia 1931 r. przez „komisję wojskowo-lekarską”). Mojem zdaniem nie należy tego przepisu tłumaczyć w ten sposób, aby pozostali mieli prawo domagania się ukończenia wszczętego postępowania tylko w tym wypadku, gdy komisja rewizyjno-lekarska (komisja wojskowo-lekarska) przystąpiła już do komisyjnego badania rewizyjno-lekarskiego (wojskowo-lekarskiego) inwalidy. Wystarczy — mojem zdaniem — samo wdrożenie postępowania rewizyjnego względem inwalidy, a więc wystarczy, że sporządzono akt rewizyjny w myśl §§ 10 — 27 przepisów rewizyjnych San. 6/24, aby pozostali mogli skorzystać z prawa, o którym mowa, ponieważ sporządzony w myśl powołanych przepisów akt rewizyjny zawiera zasadniczo te dane, a przede wszystkim opinie lekarskie co do stanu chorobowego i stopnia utraty zdolności zarobkowej, oraz dane odnośnie do „związku przyczynowego”, które są niezbędne do wydania orzeczenia. Za takim rozumowaniem przemawia samo brzmienie omawianego rozporządzenia wykonawczego w zdaniu „w każdym z tych wypadków pozostali (art. 3 ustawy) mogą domagać się ukończenia wszczętego postępowania i wydania orzeczenia”. Przez wyrażenie „wszczętego postępowania” należy mojem zdaniem — rozumieć „wdrożonego postępowania”. Jeśli się natomiast przyjęło, że z tego prawa pozostali mogą skorzystać tylko w wypadku śmierci inwalidy od momentu przedstawienia go komisji rewizyjno-lekarskiej (wojskowo-lekarskiej) do chwili wydania przez tę komisję orzeczenia, co niejednokrotnie trwa zaledwie kilkanaście minut, to powołany wyżej przepis mijałby się z celem, dla którego został wydany. Omawiane uprawnienie pozostałych ma w praktyce duże znaczenie. Np. wdowa po inwalidzie o utracie 10% zdolności zarobkowej, zmarłym bez związku ze służbą wojskową, nie ma prawa do zaopatrzenia. Jeśli jednak względem tegoż inwalidy wdrożono już postępowanie rewizyjne (np. na skutek żądania inwalidy, aby go poddać ponownemu badaniu z powodu pogorszenia się uszkodzenia zdrowia), to pozostała wdowa może domagać się ukończenia tego postępowania i spowodować w ten sposób wydanie orzeczenia. Jeśli orzeczenie ustali stopień utraty zdolności zarobkowej na conajmniej 15%, wówczas wdowie przysługiwać będzie prawo do zaopatrzenia, obliczonego w myśl zasad ustępu 2, § 132 rozporządzenia wykonawczego z dnia 10 stycznia 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 20, poz. 132). Nadmienić należy, że od wydanego na podstawie cytowanego rozporządzenia wykonawczego z dnia 22 czerwca 1928 r. orzeczenia komisji rewizyjno-lekarskiej (wojsko-

wo-lekarskiej) przysługuje pozostałym prawo odwołania się do inwalidzkiej komisji odwoławczej;

- b) jeżeli od orzeczenia komisji rewizyjno-lekarskiej (wojskowo-lekarskiej) inwalida wniósł odwołanie do inwalidzkiej komisji odwoławczej, a odwołanie to nie zostało rozstrzygnięte, pozostali mogą po śmierci inwalidy żądać, aby sprawę przedstawiono inwalidzkiej komisji odwoławczej, celem wydania ostatecznego orzeczenia. Również i ten przepis ma wielkie znaczenie praktyczne ponieważ orzeczenie inwalidzkiej komisji odwoławczej może — w razie stwierdzenia, że odwołanie było uzasadnione — wpłynąć dodatnio na wysokość zaopatrzenia pozostałych po inwalidzie, którego śmierć nie pozostawała w związku przyczynowym ze służbą wojskową, lub nawet orzeczenie to może spowodować przyznanie zaopatrzenia tym pozostałym, którym nie przysługiwało prawo do renty (np. po inwalidzie 10%);
- c) jeżeli po wydaniu orzeczenia przez komisję rewizyjno-lekarską (wojskowo-lekarską) inwalida zmarł, nie zdążywszy wnieść od tego orzeczenia odwołania, to pozostali mają prawo wniesienia takiego odwołania, ale w terminie przewidzianym do wnoszenia odwołań.

Termin ten biegnie od dnia następującego po doręczeniu orzeczenia, a wynosi dla odwołania od orzeczenia komisji wojskowo-lekarskiej zgodnie z § 94 rozporządzenia wykonawczego z dnia 10.I.1923 r. dni 60. Termin ten nie uległ skróceniu na zasadzie art. 83 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o postępowaniu administracyjnym (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 341) ponieważ w myśl art. 112 pkt. a tegoż rozporządzenia jego art. 83 „nie ma zastosowania w sprawach dotyczących administracji wojskowej, o ile postępowanie toczy się przed władzami wojskowymi”. Natomiast od orzeczeń inwalidzkiej komisji rewizyjno-lekarskich, można się będzie mojem zdaniem odwoływać tylko w ciągu dni 14, ponieważ postępowanie przed temi komisjami nie będzie już postępowaniem w sprawach dotyczących administracji wojskowej, (agendy w sprawach inwalidzkich należą w myśl punktu 3 art. 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 3 grudnia 1930 r. Dz. U. R. P. Nr. 86, poz. 655 do kompetencji Ministrów: Pracy i Opieki Społecznej, Skarbu i Spraw Wewnętrznych), wobec czego wejdzie automatycznie w zastosowanie art. 83 wyżej wymienionego rozporządzenia o postępowaniu administracyjnym, zakreślający czternastodniowy termin do wnoszenia odwołań. *)

Józef Lelito.

Orzecznictwo sądowe.

**Wyrok Najwyższego Trybunału Administracyjnego
z dnia 6 czerwca 1930 r.
(L. Rej. 653/28).**

Najwyższy Trybunał Administracyjny w sprawie ze skargi Zofji Seremetowej w Krakowie na orzeczenie Ministerstwa Skarbu z dnia 9 września 1927 r. L. 4728/D. B. Inw. w przedmiocie zaopatrzenia po mężu, po przeprowadzonej dnia 6 czerwca 1930 r. rozprawie, uchyla zaskarżone orzeczenie, jako niezgodne z ustawą.

*) Dokończenie powyższego artykułu ukaże się w następnym numerze.

Powody.

Zofja Seremetowa, zamieszkała w Krakowie, wniosła do Krakowskiej Izby Skarbowej w dniu 9 lutego 1925 r. podanie o przyznanie jej oraz jej małoletniej córce Michalinie zaopatrzenia po mężu swoim Franciszku Seremecie, żołnierzu byłej armji austriackiej, zmarłym wskutek służby wojskowej w niewoli rosyjskiej. Okoliczność śmierci męża uzasadniła Seremetowa dołączonem do powyższego podania orzeczeniem Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 12 grudnia 1924 r. L. T. VI. 76/24/11, którem uznano Franciszka Seremetę za zmarłego, ustalając dzień 1 czerwca 1921 r., jako dzień, którego Seremeta nie przeżył.

Pomieniona władza orzeczeniem z dnia 31 marca 1925 r. L. 39703 przyznała Seremetowej żądane zaopatrzenie, oznaczając jako termin początkowy pobierania tego zaopatrzenia dzień 1 marca 1925 r., to jest pierwszy dzień miesiąca, następującego po dniu zgłoszenia roszczenia.

Przeciw temu orzeczeniu Seremetowa odwołała się do Ministerstwa Skarbu, domagając się zmiany terminu początkowego poboru przyznanego jej zaopatrzenia na dzień 1 czerwca 1921 r., to jest na dzień, od którego wstrzymano jej dalszy pobór zasiłku wojskowego, a który to termin zbiega się z dniem oznaczonym w powołanym wyżej wyroku sądowym, jako dzień śmierci jej męża Franciszka Seremety.

Ministerstwo Skarbu orzeczeniem z dnia 9 września 1927 r. L. 4728/27 Inw. nie uwzględniło odwołania Seremetowej, wymieniając jako podstawę prawną swej decyzji postanowienia art. 4 ustawy z dnia 4 sierpnia 1922 r. Dz. U. R. P. Nr. 67, poz. 608. O tem orzeczeniu została Seremetowa zawiadomiona pismem Krakowskiej Izby Skarbowej z dnia 1 października 1927 r. L. 39703/10 R. P. We wniesionej na orzeczenie Ministerstwa Skarbu skardze Seremetowa zarzuca nielegalność zaskarżonego orzeczenia polegającą na tem, że władza pozwana, oznaczając termin początkowy pobierania przyznanego jej zaopatrzenia, mylnie zastosowała przepis art. 24 ustawy inwalidzkiej z dnia 18 marca 1921 r. w brzmieniu ustawy z dnia 4 sierpnia 1922 r., tudzież przepisy ustawy z dnia 12 lutego 1924 r., albowiem było niemożliwem skarżącej zgłosić swe roszczenie o zaopatrzenie w ciągu roku od dnia śmierci jej męża, skoro dzień ten został oznaczony dopiero w wyroku sądowym, uznającym jej męża za zmarłego. Po uzyskaniu wspomnianego wyroku sądowego skarżąca niezwłocznie wniosła podanie o przyznanie jej zaopatrzenia, a gdy z jej strony nie było żadnego w tej mierze zaniedbania przyznane zaopatrzenie należy się jej od 1 czerwca 1921, to jest od uznanego przez Sąd dnia śmierci jej męża.

Władza pozwana w odpowiedzi na skargę wnosi o jej oddalenie, jako ustawowo nieuzasadnionej, postanowienie bowiem ustępu czwarte-go art. 24 ustawy inwalidzkiej nie dopuszcza żadnego wyjątku od obowiązku dotrzymania jednorocznego terminu wyznaczonego pozostałym do zgłoszenia roszczenia do zaopatrzenia. Zarazem władza pozwana nadmienia, że skarżąca mogła była ubiegać się o tymczasowe zaopatrzenie po swoim mężu, jako zaginionym na zasadzie ustawy z dnia 12 lutego 1924 r. Dz. Ust. R. P. Nr. 21, poz. 223, z czego jednak skarżąca nie skorzystała.

Przystępując do rozpoznania zarzutu skargi, Trybunał uznał, że wobec określonego wyżej stanowiska stron jako sporna przedstawia się kwestja prawna, od jakiego momentu należy liczyć dla pozostałych bieg ozna-

czonego w ustępie trzecim art. 24 ustawy inwalidzkiej, jednorocznego terminu do zgłoszenia uprawnienia do zaopatrzenia po osobie uznanej orzeczeniem sądowym za zmarłą, a mianowicie, czy od dnia oznaczonego w orzeczeniu sądowym, jako dzień śmierci zmarłego, czy też od daty dotyczącego orzeczenia sądowego. Rozważając tę kwestję prawną Trybunał wyszedł przede wszystkim z odpowiednich przepisów ustawy inwalidzkiej.

Otóż ustęp trzeci art. 24 ustawy inwalidzkiej mówiąc o roszczeniach pozostałych postanawia, że pozostali powinni zgłosić swoje uprawnienie do zaopatrzenia w ciągu jednego roku od dnia śmierci poległego lub zmarłego. Okoliczność śmierci pewnej osoby ze stanowiska prawnego może być bądź stwierdzona aktem administracyjnym, to jest metryką śmierci, bądź też uznana za zaszłą orzeczeniem sądowym. Skutki prawne tak ze stanowiska prawa prywatnego, jak też prawa publicznego są w obu wypadkach te same. Jak wiadomo Sąd, uznając daną osobę za zmarłą, w orzeczeniu swem oznacza dzień, którego dana osoba nie przeżyła, a który ze względu na konsekwencje prawne należy uważać jako dzień domniemanej śmierci tej osoby. Z tego jasno wynika, że do czasu uznania danej osoby za zmarłą nie jest dla nikogo możliwym dochodzenie jakichkolwiek praw zależnych od tego faktu. Skoro zatem dopiero z chwilą wydania wyroku sądowego o uznaniu danej osoby za zmarłą, osoby interesowane uzyskują możliwość dochodzenia praw swoich, o których wyżej mowa, to też i bieg wszelkich terminów, przepisanych dla dochodzenia tych uprawnień, nie może rozpoczynać się wcześniej jak dopiero od chwili, w której nastąpił sam fakt uznania danej osoby za zmarłą, to jest dopiero od daty dotyczącego orzeczenia sądowego.

W konsekwencji powyższych rozważań zacytowanego na wstępie postanowienia ustępu trzeciego art. 24 ustawy inwalidzkiej nie można inaczej rozumieć jak tylko w ten sposób, iż bieg terminu dla zgłoszenia przez pozostałych swych uprawnień do zaopatrzenia po osobie, uznanej orzeczeniem sądowym za zmarłą, liczyć się powinien od daty dotyczącego orzeczenia sądowego.

Jak to wynika z przedstawionego wyżej stanu faktycznego sprawy, fakt uznania męża skarżącej Franciszka Seremety za zmarłego, nastąpił orzeczeniem Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 12 grudnia 1924 r., przyczem ustalono dzień 1 czerwca 1921 r. jako dzień, którego Seremeta nie przeżył, a podanie o przyznanie zaopatrzenia wniosła skarżąca do Izby Skarbowej w Krakowie w dniu 9 lutego 1925 r., a zatem przed upływem jednego roku od daty orzeczenia sądowego, którem uznano jej męża za zmarłego. Skoro zatem skarżąca nie przekroczyła oznaczonego w powołanym kilkakrotnie ustępie trzecim art. 24 ustawy inwalidzkiej według powyższej wykładni — terminu jednorocznego, prawo jej i jej córki małoletniej Michaliny do zaopatrzenia powinno rozpocząć się stosownie do przepisu ustępu pierwszego (in fine) art. 14 ustawy inwalidzkiej w brzmieniu ustawy z dnia 4 sierpnia 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr. 67), poz. 608) — z dniem 1 czerwca 1921 r., to jest z dniem oznaczonym w orzeczeniu sądowym jako dzień śmierci jej męża.

Wobec powyższego zaskarżone orzeczenie, w którym władza pozwana zajęła stanowisko odmienne od wyłożonych powyżej zasad, przedstawia się, jako niezgodne z przepisami ustawy inwalidzkiej z dnia 18 marca 1921 r. Dz. U. R. P. Nr. 32, poz. 195, względnie z dnia 4 sierpnia 1922 r. Dz. U. R. P. Nr. 67, poz. 608 i jako takie podlega uchyleniu.

U w a g a. W powyższym wyroku wypowiedział Trybunał następujący pogląd prawny:

Bieg terminu dla zgłoszenia przez pozostałych swych uprawnień do zaopatrzenia po osobie, uznanej orzeczeniem sądowym za zmarłą w niewoli, liczy się od daty dotyczącego orzeczenia sądowego. Prawo do zaopatrzenia zaś, w razie terminowego zgłoszenia roszczeń, rozpoczyna się z dniem oznaczonym w orzeczeniu sądowym, jako dzień śmierci.

Wyrok z dnia 24 września 1929 r.
(L. Rej. 2160/27).

Najwyższy Trybunał Administracyjny w sprawie ze skargi Stanisława Wawrzyniaka w Łęczycy na orzeczenie Okręgowej Inwalidzkiej Komisji Odwoławczej przy D. O. K. Nr. IV w Łodzi z dnia 21 marca 1927 r. w przedmiocie zaopatrzenia inwalidzkiego, po przeprowadzonej dnia 24 września 1929 r. rozprawie, uchyliła zaskarżone orzeczenie z powodu wadliwego postępowania.

P o w o d y.

Stanisław Wawrzyniak, jako uszkodzony na zdrowiu żołnierz b. armji rosyjskiej z czasu wojny światowej, zarejestrowany został w Okręgowej Ekspozyturze Sekcji Opieki w Łowiczu w maju 1919, poczem Komisja wojskowo-lekarska w Łowiczu, stwierdziwszy u Wawrzyniaka bezwład stopy, wskutek rany postrzałowej, uznała, że jego zdolność zarobkowa ograniczona jest o 50% i przyznała mu odpowiedni zasiłek inwalidzki. Wypłata zasiłku tego została wstrzymaną w r. 1921. W październiku 1924 Wawrzyniak wniósł podanie do Powiatowej Komendy Uzuppełnień w Kutnie, w którym zaznaczając, że w r. 1914 ranny był w obie nogi jako żołnierz armji rosyjskiej, że od r. 1919 do 1921 pobierał zaopatrzenie inwalidzkie, prosił o dalsze wypłacanie mu renty, przyczem nadmienił, że załącza zeznania zaprzysiężonych świadków. Do podania tego dołączony był odpis protokołu zeznań świadka Michała Kotlińskiego, przesłuchanego dnia 3 października 1924 przez Sąd Pokoju w Łęczycy, a dotyczących okoliczności, wśród których Wawrzyniak doznał zranienia. Dnia 22 grudnia 1924 Wawrzyniak w podaniu dodatkowem, skierowanem do Szefi sanitarnego w Łodzi, przedłożył odpis protokołu Sądu Pokoju w Kutnie z dnia 19 grudnia 1924, obejmujący zeznania świadka Stanisława Wojtyśiaka, dotyczące związku przyczynowego, doznanego przez Wawrzyniaka, uszkodzenia z jego służbą wojskową. Podanie to Szef Sanitarny przesłał Powiatowej Komendzie Uzuppełnień w Kutnie. W grudniu 1924 Wawrzyniak poddany został zbadaniu w Wojskowym Szpitalu Okręgowym w Łodzi, gdzie stwierdzono u niego niedowład nerwu kulszowego ze zniesieniem odruchu stopowego i znacznymi zanikami, jako następstwo rany postrzałowej uda prawego i lewego. Komisja rewizyjna lekarska w Łodzi dnia 3 lutego 1925 przyjęła u Wawrzyniaka istnienie wzmiankowanego cierpienia, uznała jego związek przyczynowy ze służbą wojskową badanego oraz określiła utratę zdolności zarobkowej na 40% na stałe. Dowódca Okręgu Korpusu Nr. IV w Łodzi, któremu przedłożono sprawę w celu zatwierdzenia orzeczenia Komisji, orzekł, że w sprawie Wawrzyniaka należy udowodnić związek cierpienia ze służbą wojskową, gdyż zeznanie jednego naocznego świadka nie jest wystarczające. Wawrzyniak, powiadomiony o tej decyzji, postawił wniosek o przesłuchanie dwóch dalszych świadków jego zranienia (poza przedłożonemi już poprzednio ze-

znaniai dwóch świadków), a mianowicie świadków: Franciszka Słubowskiego i Piotra Smyka. Świadkowie ci przesłuchani zostali przez Sąd Pokoju w Wyszkowie dnia 8 listopada 1926, poczem protokoły ich zeznań przesłane zostały Powiatowej Komendzie Uzupełnień w Kutnie, która przedłożyła je wraz z aktami sprawy Dowódcy Okręgu Korpusu w Łodzi. Dowódca ten, decyzją z dnia 21 grudnia 1926, powołując się na rozkaz Ministerstwa Spraw Wojskowych z dnia 12 listopada 1926 L. 19712/26/Inw., unieważnił postępowanie rewizyjne w sprawie Wawrzyniaka i orzeczenie Komisji wojskowo-lekarskiej z tego powodu, że zeznania świadków złożone zostały rzekomo w czasie spóźnionym. Przeciw decyzji tej Wawrzyniak wniósł odwołanie, skierowane przez Powiatową Komendę Uzupełnień do Okręgowej Inwalidzkiej Komisji Odwoławczej, a w odwołaniu tem wywodził, że ponieważ uczynił zadość wezwaniu, zawartemu w decyzji z dnia 13 lutego 1925, i nie zachodzi z jego strony żadne zawinione zaniedbanie, należy mu przyznać zaopatrzenie. Okręgowa Inwalidzka Komisja Odwoławcza przy Dowództwie Okręgu Korpusu Nr. IV w Łodzi, na posiedzeniu gospodarzem, odbytem dnia 21 marca 1927, odrzuciła odwołanie Wawrzyniaka, jako nienadające się do rozpatrzenia, ponieważ odwoławca dowody związku cierpienia ze służbą wojskową przedłożył po terminie przepisany rozkazem Ministerstwa Spraw Wojskowych z dnia 12 listopada 1926 L. 19712/26, to jest po roku od daty przedstawienia go komisji.

We wniesionej na orzeczenie to skardze Wawrzyniak zarzuca jego nielegalność wywodząc, że ani ustawa inwalidzka, ani żadne inne przepisy prawne nie przewidują, aby składanie dowodów, stwierdzających związek przyczynowy cierpienia inwalidy ze służbą wojskową, ograniczone było rocznym terminem, ustawa ustanowiła roczny termin tylko dla zgłaszania roszczeń o zaopatrzenie inwalidzkie, a skarżący zgłoszenie to uczynił w terminie przepisany.

W odpowiedzi na skargę, pozwana władza wyjaśnia, że podstawą orzeczenia Dowódcy Okręgu Korpusu było stanowisko prawne, że termin prekluzyjny do zgłoszenia roszczeń jest temsamem terminem koniecznym ustawowym do przedłożenia wszystkich potrzebnych dokumentów do uzasadnienia roszczeń i zaniedbanie tego terminu, to jest nieprzedłożenie w tym terminie dokumentów, ma taki sam skutek, jak wogóle brak podjęcia wszelkich kroków do dochodzenia roszczeń lub cofnięcie wniosku o ich przyznanie.

Przystąpiwszy do rozpoznania sprawy, Trybunał przedewszystkiem ustalił, że pozwana władza, chociaż w zaskarżonym orzeczeniu mówi o odrzuceniu odwołania, to jednak oznajmiając równocześnie w tem samym orzeczeniu, że skarżący uchybił terminowi, zakreślonemu rzekomo dla przedkładania dowodów, orzekła merytorycznie w tym kierunku, zwłaszcza, że ta właśnie kwestja była przedmiotem wniesionego odwołania. Wskutek zaś tego uznać należy, że przedmiotem zaskarżonego orzeczenia jest zastosowanie terminu prekluzyjnego, ustanowionego art. 24 ustawy inwalidzkiej co do zgłoszeń roszczenia inwalidzkiego. Wynika to w szczególności z powołania się zarówno przez Dowódcę Okręgu Korpusu jak i przez pozwana władzę w zaskarżonym orzeczeniu na wymieniony tam rozkaz Ministerstwa Spraw Wojskowych, w którym, w formie wyjaśnienia postanowień art. 24 ustawy inwalidzkiej, wypowiedziany jest pogląd prawny, przedstawiony w odpowiedzi na skargę i wydane są zarządzenia, dotyczące odpowiedniego postępowania władz. Wobec ta-

kiej treści zaskarżonego orzeczenia oraz okoliczności, że skarżący, jak to już powyżej nadmieniono, czynił w odwołaniu przedmiotem orzeczenia wyższej instancji kwestję, czy dopuścił się on w toku postępowania, przyjętego w orzeczeniu Dowódcy Okręgu Korpusu, zaniedbania terminu, Trybunał w związku z faktem wydania zaskarżonego orzeczenia przez Okręgową Komisję odwoławczą, przyjął z urzędu pod rozważkę kwestję kompetencji władzy, poczem uznał, że pozwana władza orzekając, iż skarżący uchybił terminowi, zakreślonemu art. 24 ustawy inwalidzkiej, przekroczyła swój zakres działania, orzekanie bowiem w tych sprawach, jak to już Trybunał w wyroku z dnia 23 kwietnia 1929 L. Rej. 1499/27 wyjaśnił, należało do dnia 24 lipca 1928, a więc w okresie wydania zaskarżonego orzeczenia, do powiatowych komend uzupełnień, dowódców okręgów korpusów, a w ostatniej instancji do Ministerstwa Spraw Wojskowych.

W danej więc sprawie Dowódca Okręgu Korpusu, orzekając dnia 21 grudnia 1926, że zeznania świadków złożone zostały w terminie spóźnionym wedle art. 24 ustawy inwalidzkiej, występował nie w charakterze władzy powołanej do zatwierdzania orzeczeń komisji wojskowo-lekarskich (§ 4 rozporządzenia wykonawczego do ustawy inwalidzkiej), lecz jako władza powołana w tym czasie z mocy § 1 instrukcji w sprawie rejestracji inwalidów oraz z mocy przepisu art. 11 ustawy z dnia 23 maja 1924, poz. 609 Dz. Ust., do orzekania o kwestji dotrzymania lub nie terminu, zakreślonego wzmiankowanym przepisem ustawy. Wobec powyższego, od wymienionego orzeczenia Dowódcy Okręgu Korpusu przysługiwało odwołanie do Ministerstwa Spraw Wojskowych. Jeśli zaś Wawrzyński, wskutek niepouczenia go do której władzy ma prawo skierować odwołanie, lub pouczenia go błędnego, skierował odwołanie do inwalidzkiej komisji odwoławczej, to rzeczą tej komisji, — jako władzy powołanej wyłącznie do orzekania w przedmiocie ustalenia stopnia utraty zdolności zarobkowej oraz związku przyczynowego pomiędzy tą utratą a służbą wojskową (§ 93 cytowanego rozporządzenia), a więc do orzekania tylko o warunkach zaopatrzenia inwalidzkiego osób, już jako inwalidów bezspornie zarejestrowanych — było przesłać odwołanie właściwej władzy, bądź zwrócić interesowanemu z odpowiednim pouczeniem, a w żadnym razie nie wdawać się w orzekanie o kwestji, będącej przedmiotem odwołania.

W konkluzji powyższego Trybunał, na zasadzie art. 19 ustawy z dnia 3 sierpnia 1922 w brzmieniu ustawy z dnia 25 marca 1926, poz. 400 Dz. Ust., uchylił zaskarżone orzeczenie z powodu wadliwego postępowania.

U w a g a.

W motywach wyroku stwierdził Trybunał, że jeśli skarżący, wskutek niepouczenia go w orzeczeniu Dowództwa Okręgu Korpusu, stwierdzającym przekroczenie terminu z art. 24 ustawy inwalidzkiej z 18 marca 1921 r. lub pouczenia błędnego, do której władzy ma prawo kierować odwołanie, skierował je do inwalidzkiej Komisji Odwoławczej, to rzeczą tej Komisji, jako władzy powołanej wyłącznie do orzekania w przedmiocie ustalenia stopnia utraty zdolności zarobkowej, oraz związku przyczynowego pomiędzy tą utratą, a służbą wojskową, było przesłać odwołanie właściwej władzy, bądź zwrócić interesowanemu z odpowiednim pouczeniem, a w żadnym razie nie wdawać się w orzekanie o kwestji będącej przedmiotem odwołania.

POCZTOWA KASA OSZCZĘDNOŚCI

CENTRALA — Warszawa, Jasna 9.

ODDZIAŁY: w Warszawie: Prózna 3, Nowolipki 10.
na prowincji: Katowice, Kraków, Poznań, Wilno,
Łódź.

P. K. O.

Ubezpiecza na życie: bez badania lekarskiego i bez uciążliwych formalności.

Rodzaje ubezpieczeń: z wyki e
p o s a g o w e

Korzyści dla ubezpieczonych w P. K. O.

1. W razie śmierci na skutek **nieszczęśliwego wypadku** P. K. O. wypłaca **podwójną premję asekuracyjną**;
2. P. K. O. wypłaca premję asekuracyjną w razie śmierci ubezpieczonego na wojnie;
3. Ubezpieczeni w P. K. O. mogą uzyskać pożyczkę po 3-ach latach regularnego opłacania składek;
4. Ubezpieczeni **uczestniczą w zyskach** Działu Ubezpieczeń P. K. O.

Składki miesięczne począwszy od **3-ch złotych**.

Ubezpieczenia przyjmuje Centrala, Oddziały i Agencje oraz wszystkie Urzędy Pocztowe w Państwie.

Prenumerata kwartalna 1 zł. 50 gr. ——— Poszczególny numer 60 gr.

Konto w P. K. O. Nr. 24164. Właściciel Konta: **Przegląd Prawa Inwalidzkiego.**